

HÄMEEN VESIEN SUOJELU- VINKIT

Mitä minä voin tehdä?

Pidetään huolta vesistämme

Leväpartaiset rantakivet, sinilevämassat ja verkkojen limoittuminen ovat kaikki oireita rehevöitymisestä. Myös vieraslajit uhkaavat herkkää järviluontoa. Ilman apua monet lähivetemme ovat pulassa.

Vesistöjen tilaan vaikuttavat niin asutus, liikenne, ruoantuotanto kuin teollisuuskin. Myös ilmastonmuutos lisää ravinnevalumia. Ilmastonmuutosta hillitsevät ja yleisesti ympäristökuormitusta vähentävät teot koituvat myös vesistöjen hyväksi.

Me kaikki voimme vaikuttaa sekä arkisten kulutusvalintojen kautta että toimimalla aktiivisesti yhteiskunnassa. Vesistöjen tila ei ole vain päättäjien käsissä. Pienetkin teot vaikuttavat, ja niitä voi tehdä meistä jokainen.

Tämä vihkonen on muokattu Itämeri-viestijöiden ”Itämeren suojeluvinkit” pohjalta järviluontoon sopivaksi. Hämmäläisen version on koonnut Yhteisillä aalloilla -hanke, joka on Vanajavesikeskuksen, Päijät-Hämeen Vesijärvisäätiön ja Hämeen ammattikorkeakoulun yhteinen viestintähanke.

Aloita tämän vihon vinkeillä ja testaa samalla, kuinka paljon teet jo nyt lähivesiesi puolesta. Laita rasti ruutuun kaikkiin niihin kohtiin, joita koet jo tekeväsi!

Mökillä ja kotona

- Huolehdin, että kotini jätevesiasiat ovat kunnossa. Ravinteiden kierrätystä edistävä tekniikka on paras ratkaisu. Haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyyn löytyy monia toimivia ratkaisuja, joihin löydät vinkkejä oppaan lopusta.
- Vähennän veden kulutusta. Kasvavien jätevesimäärien mukana vesistöihin kulkeutuu runsaasti ravinteita.
- Mökillä kuivakäymälä on vesistöille hyvä vaihtoehto. Käsittelen saunan pesuvedet asianmukaisesti ja pesen matot niin, etteivät pesuvedet valu veteen.
- Lannoitan puutarhaani säästeliäästi ja käytän luonnollisia lannoitteita keinotekoisien sijaan. Vältän torjunta-aineita.
- En istuta tontilleni sellaisia vieraslajeja, jotka voivat karata luontoon.
- Hoidan omaa lähijärveäni pitämällä kotirantani siistinä ja niittämällä pienialaisia vesikasvikasvustoja.
- Säädän, sammutan ja käytän vihreää virtaa. Tuen uusiutuvia energiamuotoja ja ostan vihreää sähköä. Sammutan aina turhat sähkölaitteet, jos poistun huoneesta. Ostan vain energiatehokkaita sähkölaitteita.
- Vaadin vesilaitokseltani laatua. Hyvin puhdistetut jätevedet kuormittavat vähemmän.

Keittiössä

- Suosin lähiruokaa ja kauden satoa. Ruoan kasvihuonekasvatus talvella ja kuljettaminen pitkiä matkoja kuormittavat ympäristöä tarpeettomasti. Lähiruokaa ostamalla tuen myös paikallisia yrittäjiä.
- Ostan luomuruokaa. Luomuviljelyssä ravinteita kierrätetään eläin- ja viljantuotannon välillä. Luomuruoan tuotannossa ei käytetä keinotekoisia lannoitteita eikä torjunta-aineita, joiden tuotanto kuluttaa energiaa ja kuormittaa vesistöjä.
- Syön vain kestäviä kalalajeja ja suosin kotimaista lähikalaa. Opettelen nauttimaan ja laittamaan ruokaa myös vähäarvoisista kalalajeista, kuten särjestä. Valitsen vain sellaisia kalalajeja, joiden kannat eivät ole uhattuja, kuten kotimaista ahventa ja haukea sekä MSC-merkittyä kalaa. Harkitsen kasvatetun kalan ostamista tarkoin.
- Syön vähemmän lihaa. Ravintosuositusten mukaan ravintomme tulisi koostua pääosin kasvikunnan tuotteista ja vain pieni osa tulisi olla lihaa. Lihantuotannossa syntyy hiilidioksidi- ja ravinnepestäjä ja se kuluttaa paljon energiaa. Kun valitsen kasvisvaihtoehdon, vähennän ravinnekuormitusta. Lihan voi korvata ruoanvalmistuksessa valitsemalla proteiinipitoisia kasviksia.

Ostoksilla

- Käytän omaa kauppakassiani.
- Ostan kestäviä, korjattavia ja kierrätyskelpoisia laitteita sekä tavaroita ja käytän ne loppuun.
- Vältän turhia kemikaaleja kosmetiikassa, siivouksessa ja pyykinpesussa.

Liiikkeellä

- Kävelen, pyöräilen ja käytän joukkoliikennettä sekä kimppekyytejä aina kun se on mahdollista. Vähentämällä liikenteen päästöjä pienenevät myös hiukkaskuormat ja ilmaperäinen typpilaskeuma vesistöihin.
- Lomailen lähellä. Lentäminen kuluttaa runsaasti energiaa ja lisää ilmaston lämpenemistä, jolloin myrskyt, sateisuus ja ravinnevalumat lisääntyvät Suomessakin. Lentämisen sijaan matkustan junalla.

Veneillessä

- Pidän veneeni moottorin kunnossa öljyvuotojen välttämiseksi ja huolehdin veneen kunnosta muutenkin.
- Pidän veneen pohjan puhtaana, jotta polttoainetta ei kulu tarpeettomasti. Vältän myrkkymaalin käyttämistä ja jos mahdollista, en maalaa ollenkaan, vaan puhdistan veneen pohjan mekaanisesti harjaamalla tai painepesurilla.
- Tyhjennän aina veneen septitankin imutyhjennyslaitteella.
- Huolehdin veneen huoltotöiden yhteydessä, etteivät vaaralliset jätteet, kuten maalijäte, akut ja patterit, pääse ympäristöön, vaan vien ne vaarallisten jätteiden vastaanottopisteeseen.
- Hyödynnän mahdollisuuksien mukaan maissa olevia, pesuedet suodattavia astianpesupaikkoja.

Pesulla

- Vältän pesuaineita, jotka sisältävät fosfaatteja tai synteettisiä tensidejä. Luonnonmukaiset pesuaineet, kuten mäntysaippua ja etikka, sekä Joutsenmerkityt pesuaineet ovat luonnon kannalta hyviä vaihtoehtoja.
- Vähennän veden käyttöäni.
- En pese mattojani vesistöissä.

Jätepisteellä

- En roskaa maalla enkä vesillä, vaan vien jätteet sinne, minne ne kuuluvat, roskakoriin tai kierrätyspisteeseen.
- Kulutan vähemmän, kierrätän enemmän.
- Lajittelen jätteet oikein ja kompostoin. Jättemäärien vähentäminen vähentää myös vesistökuormitusta. Huolehdin vaaralliset jätteet niille tarkoitettuihin paikkoihin ja vien vanhat lääkkeet takaisin apteekkiin.

Yhteiskunnassa

- Keskustelen ja vaikutan. Keskustelen eri foorumeilla vesistö-asioista. Yritän innostaa myös läheisiäni ja työyhteisöäni työhön vesistöjen hyväksi.
- Otan yhteyttä oman alueeni kansanedustajiin ja paikallisiin päättäjiin ja pidän heidät ajan tasalla lähivesiä koskevista asioista. Äänestän vain sellaisia päättäjiä, jotka ovat valmiita toimimaan vesistöjen puolesta.
- Osallistun vapaaehtoistoimintaan. Selvitän lähialueeni vesiensuojeluyhdistykset ja hoitokunnat ja liityn mukaan heidän toimintaansa tai muuhun järjestö- ja kansalaistoimintaan vesistöjen hyväksi.
- Lahjoitan varoja tai aikaani ympäristönsuojeluun mahdollisuuksieni mukaan.
- Osallistun kansalaishavaintojen tekemiseen lähivesieni tilan tarkkailemiseksi. Teen ja ilmoitan esimerkiksi näkösyvyys- tai levähavaintoja (esim. Järviwikin kautta).

Luonnossa

- Vältän liikkumista lintujen pesimäalueilla keväisin ja alkukesästä.
- En jätä jälkiä tai roskia luontoon enkä riko luonnon rauhaa. Vältän kasvien taittamista, liikkumista polkujen ulkopuolella ja eläinten häiritsemistä.
- Kalastan monipuolisesti ja syön mitä kalastan. En pyydä pelkästään isoja petokaloja, vaan kalastan myös pienempiä kalalajeja. Myös särkikalat ovat hyviä ruokakaloja oikein valmistettuna. Noudatan kalastaessani eri kalalajien alamittoja.
- Huolehdin pyydysten desinfioinnista enkä siirrä syöttikaloja järvestä toiseen pakastamatta niitä ensin, jottei rapurutto leviä.

Tulokset

Kuinka monta ruutua sait rästittettyä? Millainen vesistökansalainen olet nyt? Mitä muuta voisit vielä tehdä?

0–12 rastia

Teet jo joitakin hyviä tekoja lähivesiesi hyväksi, mutta voisit tehdä vielä paljon enemmänkin. Tästä oppaasta löydät lisää hyviä vaihtoehtoja.

13–25 rastia

Olet oikeilla jäljillä. Vielä olisi kuitenkin parantamisen varaa. Lue opas uudelleen ja mieti, mitä muuta voisit vielä tehdä.

26–37 rastia

Mahtavaa! Olet todellinen ympäristön suojelija ja luonnonystävä. Jatka samalla mallilla ja jaa vinkkejäsi muillekin.

Linkkejä

Vesiensuojelu- ja hoitotietoa Päijät-Hämeessä:

www.puhdasvesijarvi.fi, www.facebook.com/vesijarvi,
www.facebook.com/vesijarvipuhtaaksi

Vesiensuojelu- ja hoitotietoa Kanta-Hämeessä, Vanajavesikeskus:

www.vanajavesi.fi, www.facebook.com/vanajavesi

Pintavesien ekologinen tila Hämeessä:

www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Pintavesien_tila?f=Hameen_ELYkeskus

Tutustu avoimiin ympäristötietojärjestelmiin:

www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Ymparistotietojarjestelmat.

WWF:n kuluttajan kalaopas: www.wwf.fi/kalaopas

Ympäristötietoa veneilijöille:

www.pidasaaristosiiistina.fi

Tietoa Itämeren tilasta ja suojelusta:

www.ymparisto.fi/meri, www.facebook.com/itameri,
www.itamerihaaste.net

Tietoa vesien hoidosta ja kunnostuksista:

www.ymparisto.fi/vesikunnostus

Tietoa kiinteistön jätevesien käsittelystä:

www.ymparisto.fi/hajajatevesi

Tietoa mm. levähavainnoista ja vesien tilasta:

www.jarviwiki.fi

Vesistötyötä tekeviä ympäristöjärjestöjä:

www.sll.fi, www.luontoliitto.fi, www.naturochmiljo.fi

Vieraslajiportaali: www.vieraslajit.fi